

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Предмет на дисциплината. Методи за разглеждане на правните идеи. Философски идеи за правото и философия на правото.
2	Религия, право и държава в Древен Египет. Древен Китай – Конфуций и Лао Дзъ. Общество и право в Древна Индия. Държавите в Месопотамия.
3	Закон и справедливост в представата на древните елини. Правни и етични категории при Омир, Хезиод, Тукидид. Елини и варвари. Първи идеи за естественото право при досократиците.
4	Право и справедливост в учението на Сократ според ранните диалози на Платон и съчиненията на Ксенофонт. Държавата и законите според Платон. Право и държавно устройство според Аристотел.
5	Държавната власт в Римската република. Проблемите на властта и доброто държавно устройство според Полибий. Държавата и законите в трудовете на Цицерон.
6	Изграждане на световен мир – Римската империя. Държавата и правото в трудовете на Плутарх, Светоний, Сенека, Марк Аврелий.
7	Ранното християнство – идеите за религия и държава в проповедите на Св. ап. Павел. Ранната църква и римската държава. Устройството на държавата според Августин Блажени. Неоплатонизъм. Християнството като държавна религия – Константин, Евсевий, Теодосий, Юстиниан.
8	Византийската философия за държавата и правото. Държавата и владетелят според патриарх Фотий. Българските идеи за държавата и правото след покръстването.
9	Идеите за правото и държавата през Западното Средновековие. Църква и държава – Тома Аквински, Данте Алигиери, Марсилией Падуански.
10	Средновековна наука за правото. Университетът в Болоня и четиримата доктори. Глосатори и постглосатори.
11	Право и държава в епохата на Ренесанса. Добрият владетел според Николо Макиавели. Монархомасите. Държавното управление според Жан Боден.
12	Утопични теории за правото и държавата – Томас Мор, Томазо Кампанела, Франсис Бейкън.
13	Държавата в представите на Томас Хобс. Либерализъм и право според идеите на Джон Лок.

14	Право и държава в епохата на Просвещението. Разделението на властите според Монтескьо. Развитие на идеята за обществения договор при Русо. Учение за народния суверенитет.
15	Правните идеи в борбата за независимост на британските колонии в Северна Америка. Идеи за държавата и правния ред в навечерието и по време на Френската революция.
16	Немският път към правовата държава. Правни идеи на Кант. Философията на правото според Хегел. Правовата държава на Роберт фон Мол.
17	Историческа школа за правото – Карл Фридрих фон Савини, Густав фон Хуго, Георг Фридрих Пухта. Правен утилитаризъм – Джереми Бентъм, Джон Остин, Джон Стюард Мил.
18	Континентален правен позитивизъм в идеите на Карл Бергбом, Рудолф фон Йеринг, Георг Йелинек и други.
19	Основни правни теории от края на XIX и началото на XX век – Ханс Келзен, Леон Дюги, Лев Петражицки, Карл Шмит и други.
20	Влияние на европейските правни идеи при създаването на българската държава и българското юридическо образование.

БИБЛИОГРАФИЯ

Извори, достъпни на български език:

1. Висящи градини. Поезия на Древния Изток. С.: Народна култура, 1980;
2. **Конфуций**, Поучения. С.: Фама+, 2023;
3. **Омир**, Одисея. С.: Народна култура, 1971;
4. **Хезиод**, Теогония. Дела и дни. Омирови химни. С.: Народна култура, 1988;
5. **Тукидид**, История на Пелопонеската война. С.: Наука и изкуство, 1979;
6. **Ксенофонт**, Сократически съчинения. С.: Народна култура, 1985;
7. **Ксенофонт**, Атинската държавна уредба. Лакедемонската държавна уредба. С.: Изток-Запад, 2016;
8. **Платон**, Диалози. Т. 1-4. С.: Наука и изкуство, 1979-1990;
9. **Платон**, Закони. С.: Издателство „СОНМ“, 2006;
10. **Аристотел**, Политика. С.: Фондация „Отворено общество“, 1995;
11. **Аристотел**, Атинската политика. С.: Издателство „Христо Ботев“, 1993;
Никомахова етика сложи заради спаведливостта
12. **Полибий**, Всеобща история. Т. I-III. С.: ИК „Рал Колобър“, 2001-2003;
13. **Цицерон, М.** За държавата. За законите. С.: Изток-Запад, 2019;
14. **Тит Ливий**, Историята на Рим. От основаването на Града. Кн. 1-8. С.: Изток-Запад, 2004-2012;

15. **Плутарх**, Успоредни животописи. С.: Колекция „Архетип“, 2008;
16. **Плутарх**, Успоредни животописи. С.: Издателство „Ерго“, 2013;
17. **Сенека**, Диалози. С.: Рива, 2014;
18. **Сенека**, Нравствени писма до Луцилий. С.: 2022;
19. **Марк Аврелий**, Към себе си. С.: Сиела, 2022;
20. Библия. Стар и Нов завет. Синодално издание.;
21. **Плотин**, Енеади. С.: Изток-Запад, 2005;
22. **Аврелий Августин**, За Божия град. Т. I и II. С.: Издателство „Захари Стоянов“, 2005-2008;
23. **Аврелий Августин**, За природата на доброто. За благодатта и свободата на волята. С.: Издателство „София Ангелова“, 1992;
24. Отговорите на Папа Николай I по допитванията на българите. С.: Издателство „Родина“, 1998;
25. Посланието на Цариградския патриарх Фотий до българския княз Борис. Превод на Варненския и Великопреславски митрополит Симеон. Варна: Варненска и Великопреславска митрополия, 2017;
26. **Тома Аквински**, Сума на теологията. Ч. I-III. С.: Изток-Запад, 2003-2012;
27. **Томас Мор**, Утопия. С.: Издателство „Лист“, 2019;
28. **Томазо Кампанела**, Градът на слънцето. С.: Партиздат, 1971;
29. **Николо Макиавели**, Владетелят. С.: Изток-Запад, 2014;
30. **Николо Макиавели**, Владетелят. Размишления върху първите десет книги на Тит Ливий. С.: Издателство „Труд“, 2009;
31. **Франсис Бейкън**, Нов органон. С.: Наука и изкуство, 1968;
32. **Франсис Бейкън**, Опити. С.: Наука и изкуство, 1982;
33. **Томас Хобс**, Левиатан. За човека. За държавата. С.: Издателство „Лист“, 2017;
34. **Томас Хобс**, Левиатан. За християнската държава. За царството на мрака. С.: Издателство „Лист“, 2021;
35. **Джон Лок**, Два трактата за управлението. С.: Изток-Запад, 2022;
36. **Шарл дьо Монтескьо**, За духа на законите. С.: Наука и изкуство, 1984;
37. **Жан-Жак Русо**, За обществения договор. С.: Издателство „Лист“, 2018;
38. Федералистът (Записките на Федералиста). С.: УИ „Св. Климент Охридски“, 1997;
39. Велики оратори. Мирабо. Дантон. Марат. С.: Наука и изкуство, 1989;
40. **Георг В. Фр. Хегел**, Философия на правото. С.: Изток-Запад, 2018;
41. **Имануел Кант**, Основи на метафизиката на нравите. С.: Наука и изкуство, 1974;
42. **Имануел Кант**, Към вечния мир. Философски проект. С.: Издателство на БАН, 2022;
43. **Джон Стюарт Мил**, Размишления върху представителното управление. С.: Книгопечатница Янко С. Ковачев, 1885;
44. **Дюги, Л., Каре дьо Малберг, Георг Йелинек** Общо учение за държавата. С.: Софи-Р, 1993;
45. **Келзен, Х.** Чистото учение за правото. С.: Издателство „Ханс Келзен“, 1995;
46. **Петражицки, Л.** Психическото обуславяне на постъпките на хората. Същността на правото, нравствеността и естетиката. Приноси към някои въпроси на психологията. С.: Издателство „Златовръх“, 1995;

Основна литература на български език:

1. **Торбов, Ц.** История и теория на правото. С.: Издателство на БАН, 1993;
2. **Вълчев, Д.** Студии по история на европейската философия на правото, С.: Сиби, 1999;
3. **Дачев, Л.** История на политическите и правни учения. От Древността до Буржоазните революции. С.: Свида, 2001;
4. **Дачев, Л.** История на политическите и правни учения. От Буржоазните революции до XX век. С.: Свида, 2007;
5. **Кели, Дж. М.** Кратка история на Западната теория на правото. С.: Рива, 1998;
6. **Янков, Я.** Политически и правни учения на Древна Гърция. С.: Издателство „Янус“, 2004;
7. **Янков, Я.** Политически и правни учения на Древен Рим. С.: Издателство „Янус“, 2004;
8. **Стоянов, Ж.** Философия на правото, С.: Софи-Р, 1993;

Основна литература на чужд език:

1. **Villey, M.** La formation de la pensée juridique moderne. Paris: PUF, 2013 ;
2. **Gaudemet, J.** Les naissances du droit: Le temps, le pouvoir et la science au service du droit. Paris: Montchrestien, 2006;
3. **Dubouchet, P.** La pensée juridique avant et après le Code civil. Paris: L’Hermès, 1998;
4. **Bellomo, M.** Breve storia della scienza giuridica dal Rinascimento medievale alla modernità in crisi. Roma: Euno Edizioni, 2019;
5. **Paniagua, J. M. R.** Historia del pensamiento jurídico. Vol. 1: de Heráclito a la Revolución Francesa. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva, 2013;
6. **Paniagua, J. M. R.** Historia del pensamiento jurídico. Vol. 2: Siglos XIX y XX. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva, 2015;
7. **Pihlajamäki, H., Markus D. Dubber, Mark Godfrey,** The Oxford handbook of european legal history. Oxford: Oxford University Press, 2018;
8. **Lesaffer, R., Jan Arriens,** European Legal History: A Cultural and Political Perspective. London: Cambridge University Press, 2009;
9. **Caenegem, R. C.** Judges, Legislators and Professors: Chapters in European Legal History (Goodhart Lectures). Cambridge: Cambridge University Press, 2002;
10. **McClelland, J. S.** A History of Western Political Thought. London: Routledge, 1996;
11. A Companion to Greek and Roman Political Thought. Oxford: Blackwell Publishing, 2009;
12. A Companion to Contemporary Political Philosophy. Oxford: Blackwell Publishing, 2007;
13. **Nemo, Ph.** Histoire des idées politiques aux Temps modernes et contemporains. Paris: PUF, 2009;
14. **Berman, H. J.** Law and Revolution: The Formation of the Western Legal Tradition. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1983;
15. **Нерсесянц, В. С.** История политических и правовых учений. Москва: НОРМА, 2000;
16. История политических и правовых учений. Под редакцией докт. юрид. наук, профессора О. Э. Лейста. Москва: Издательство "Зерцало", 2006;
17. **Мачин, И. Ф.** История политических и правовых учений. Учебное пособие для вузов. Москва: Юрайт, 2016;

18. **Фролова, Е. А.** История политических и правовых учений: учебник, Москва: Проспект, 2017.

Препоръчителна литература:

1. **Владикин, Л.** Правната природа на библейската монархия. Опит за установяване престолонаследните системи в Древния Рим. С.: Сиби, 2016;
2. **Векио, Дж.** Справедливостта. Прев. Ц. Торбов. София: Итало-българско дружество за култура, 1935;
3. **Радев, Р.** Велики философи. Ч. I. С.: Просвета, 1993;
4. **Панова, Е.** Велики философи. Ч. II. С.: Просвета, 1993;
5. **Кочев, Н. Ц.** Философската мисъл във Византия IX-XII в. С.: Наука и изкуство, 1981;
6. **Дагрон, Ж.** Императорът и свещеникът. Етюд върху византийския „цезаропопизъм“. С.: Агата-А, 2006;
7. **Ангелов, Д.** Политическа история на Византия. С.: Полис, 2013;
8. Великите мислители на Запада. Под редакцията на Иън П. Макгрейл. С.: УИ „Св. Климент Охридски“, 2003;
9. **Ръсел, Б.** Историята на западната философия. Том I-III. София: Skyprint, 2017-2018;
10. **Гичева-Гочева, Д.** Към разбирането за справедливо и справедливост преди и при Аристотел. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2022;
11. **Попър, К.** Отвореното общество и неговите врагове. Т. I-II. София: Сиела, 2020;

Дата: 22.05.2023 г.

Съставил: гл. ас. д-р Тихомир Рачев